

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 120g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 191
alin. (3) pct.3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova
(liberarea provizorie sub control judiciar)

CHIȘINĂU

12 octombrie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 5 octombrie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 octombrie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a sintagmei „**să nu meargă în locuri anume stabilite**” din pct. 3) alin. (3) al articolului 191 din Codul de procedură penală, ridicată de avocatul Ana Ursachi, în dosarul nr.1-755/2016, aflat pe rolul Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău.

2. Sesizarea a fost depusă la Curtea Constituțională la 5 octombrie 2016 de către completul de judecată din cadrul Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău (Natalia Clevadî, Grigorii Cazacu, Tatiana Bivol), în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. În procedura judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, se află spre examinare cauza penală de învinuire a lui G.P. de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 285 alin. (1), 42, 285 alin. (2), 42, 285 alin. (3) din Codul penal.

4. Prin încheierile instanței de judecată din 4 aprilie 2016, 26 aprilie 2016, 6 iunie 2016, 4 iulie 2016, 3 august 2016 și 2 septembrie 2016, în privința inculpatului a fost aplicată și prelungită măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar, inclusiv cu aplicarea restricției prevăzute de art. 191 alin. (3) pct. 3) din Codul de procedură penală, și anume restricția de a merge în locuri anume stabilite. În acest sens,

instanța de judecată a stabilit inculpatului interdicția de a „*merge în locuri unde se petrec acțiuni de proteste în masă, care eventual ar putea derula în dezordine în masă*”.

5. În cadrul ședinței de judecată din 29 septembrie 2016, inculpatul reprezentat de avocatul Ana Ursachi a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a pct.3) din alin. (3) al art. 191 din Codul de procedură penală.

6. Prin încheierea din 3 octombrie 2016, instanța a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 27

Dreptul la libera circulație

„(1) Dreptul la libera circulație în țară este garantat.

(2) Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.”

Articolul 40

Libertatea întrunirilor

„Mitingurile, demonstrațiile, manifestările, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M. O., 2013, nr.248-251, art.699) sunt următoarele:

Articolul 191

Liberarea provizorie sub control judiciar

„(1) Liberarea provizorie sub control judiciar este însoțită de una sau mai multe obligații prevăzute la alin.(3).

(2) Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinutului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată.

(3) Liberarea provizorie sub control judiciar este însoțită de una sau mai multe din următoarele obligații:

1) să nu părăsească localitatea unde își are domiciliul decât în condițiile stabilite de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către instanță;

2) să comunice organului de urmărire penală sau, după caz, instanței de judecată orice schimbare de domiciliu;

3) **să nu meargă în locuri anume stabilite;**

4) să se prezinte la organul de urmărire penală sau, după caz, la instanța de judecată ori de câte ori este citată;

5) să nu intre în legătură cu anumite persoane;

6) să nu săvârșească acțiuni de natură să împiedice aflarea adevărului în procesul penal;

7) să nu conducă autovehicule, să nu exercite o profesie de natura aceleia de care s-a folosit la săvârșirea infracțiunii;

8) să predea pașaportul judecătorului de instrucție sau instanței de judecată.

(4) Organul de poliție în a cărui rază teritorială locuiește învinutul, inculpatul liberat provizoriu efectuează controlul asupra respectării de către acesta a obligațiilor stabilite de instanța de judecată.

(5) Controlul judiciar asupra persoanei liberate provizoriu poate fi ridicat, total sau parțial, pentru motive întemeiate, în modul stabilit pentru aplicarea acestei măsuri.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că norma contestată nu asigură condițiile de accesibilitate, previzibilitate și claritate. Or, aceasta nu indică principiile în baza cărora sunt stabilite locurile în care învinuților, inculpaților le este interzis să meargă.

10. De asemenea, Codul de procedură penală nu stabilește nici un mecanism de control asupra respectării măsurii cuprinse la pct. 3) din alin. (3) al art. 191.

11. La fel, autorul afirmă că norma contestată încalcă dreptul la libera circulație și la libertatea întrunirilor.

12. În final, autorul excepției pretinde că norma a cărei neconstituționalitate se invocă încalcă articolele 23 alin. (2), 27 și 40 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Ana Ursachi în dosarul nr.1-755/2016, aflat pe rolul Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

17. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie pct. 3) alin. (3) al articolului 191 din Codul de procedură penală, potrivit căruia liberarea provizorie sub control judiciar este însoțită de interdicția persoanei de a *merge în locuri anume stabilite*.

18. Curtea observă că autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 23 alin. (2), 27 și 40 din Constituție.

19. Curtea menționează că, potrivit prevederilor Codului de procedură penală, măsura liberării provizorii sub control judiciar este o măsură preventivă neprivativă de libertate și constituie o alternativă a arestării preventive, ce poate fi aplicată numai față de persoana în privința căreia s-a înaintat un demers de arestare sau față de bănuitul, învinuitul, inculpatul care sunt deja arestați. Această măsură poate fi luată de către judecătorul de instrucție sau instanța de judecată, dacă există probe sau indicii temeinice din care rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune și dacă măsura este necesară în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, al împiedicării sustragerii inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni (art. 175 și 191 alin.(1) din CPP).

20. În Hotărârea nr. 17 din 19 mai 2016, Curtea a subliniat că această măsură preventivă constituie o ingerință în drepturile și libertățile fundamentale, precum ar fi libera circulație, viața intimă, familială și privată etc. În același timp, Curtea a reținut că drepturile fundamentale enunțate **nu sunt absolute prin natura lor, acestea putând fi supuse unor limitări rezonabile și proporționale, printr-o reglementare juridică.**

21. În acest sens, potrivit jurisprudenței Curții Europene, obligația de a purta un document de identitate, care să fie prezentat poliției la cerere (*cauza Reyntjens c. Belgiei, decizia din 9 septembrie 1992*), sau obligația impusă persoanei inculpate sau condamnate penal de a-și depune pașaportul pentru a obține punerea sa „provizorie” sau „condiționată” în libertate (*cauza X c. Germaniei, decizia din 6 martie 1984*) nu sunt considerate restricții ale dreptului la circulație și constituie, în anumite condiții, măsuri necesare asigurării ordinii publice sau pentru prevenirea săvârșirii de infracțiuni.

22. Totodată, prin hotărârea enunțată Curtea a *declarat neconstituțional* articolul 191 din Codul de procedură penală, în partea ce ține de omisiunea de a reglementa termenul pentru care poate fi dispus controlul judiciar și durata maximă a acestei măsuri și a impus necesitatea reglementării termenului pentru care poate fi dispusă măsura preventivă – liberarea provizorie sub control judiciar. În același timp, Curtea a reținut că până la remedierea deficienței de reglementare constatate prin hotărâre și înlăturarea viciului de neconstituționalitate, liberarea provizorie sub control judiciar, similar altor măsuri preventive neprivative de libertate, urmează a fi dispusă de judecător pentru perioade determinate.

23. Cu referire la pretinsa neconstituționalitate a normei contestate, sub aspectul calității acesteia, Curtea, în jurisprudența sa constantă, a subliniat că articolul 23 alin. (2) din Constituție garantează dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale, implicând adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare. Astfel, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate menționate, textul de lege trebuie să fie formulat cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.

24. În același timp, având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea Europeană a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice

sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea în redactarea unei legi este un lucru dorit, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (cauza *S.W. c. Regatului Unit*, hotărârea din 22 noiembrie 1995).

25. Curtea observă că norma contestată stabilește generic interdicția de a frecventa anumite locuri. Prin urmare, **la aplicarea art. 191 din CPP, ține de competența și obligația instanței de judecată de a indica în fiecare cauză particulară acțiunile care pot fi întreprinse și locurile care nu pot fi vizitate de către bănuțit, învinuit sau inculpat.**

26. Astfel, în speță Curtea constată că instanța de judecată a stabilit nemijlocit interdicția inculpatului *de a nu merge în locurile unde se petrec acțiuni de protest în masă, care eventual ar putea derula în dezordine în masă.*

27. Concluzionând cele menționate, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este formulată abuziv și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a punctului 3) din alineatul (3) al articolului 191 din Codul de procedură penală, ridicată de avocatul Ana Ursachi, în dosarul nr.1-755/2016, aflat pe rolul Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 12 octombrie 2016

DCC nr. 66

Dosarul nr. 120g/2016